

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

»Izvedba demonstracijskega projekta – primarna
kmetijska proizvodnja, veterina in predelava živil na
kmetijah«

SKLOP F – travništvo in pašništvo Ohranjanje suhih travnikov

Avtorica: Jelka Brdnik, KGZS Zavod Ptuj

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Za vsebino je odgovorna Kmetijsko
gozdarska zbornica Slovenije.
Organ upravljanja, določen za izvajanje
Programa razvoja podeželja 2014-2020 je
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in
prehrano.

Leto 2024

Ohranjanje suhih travnikov

Travniki predstavljajo v Sloveniji najbolj razširjeno kmetijsko rabo. Večina travnikov pod naravno gozdno mejo je polnaravnega izvora. Nastali so v preteklosti zaradi človeškega poseganja v naravo ko so se prebivalci teh območij začeli ukvarjati s kmetijstvom in zato krčili in požigali gozdno vegetacijo. Manjši del travnikov je v Sloveniji naravnega izvora. Nastali so večinoma zaradi specifičnih podnebnih pogojev, predvsem tam, kjer se zaradi previsokih ali prenizkih letnih temperatur ni mogel razviti gozd. Večina naravnih travnikov se v Sloveniji nahaja v visokogorju. Travniki so zelo raznoliki v rastlinski sestavi in predstavljajo ena najbolj pestrih območij. V preteklosti so bili travniki namenjeni za pridobivanje krme s košnjo in pašo na ekstenziven način. Sedaj travniki predstavljajo enega najbolj ogroženih habitatov zaradi velikega upadanja biotske raznovrstnosti.

Ohranjanje in upravljanje trajnih travnikov pa pomembno vpliva tudi na podnebje in okolje. Travniške površine so življenjski prostor za mnoge rastlinske in živalske vrste, nekatere od njih spadajo med ogrožene vrste. So ključni habitat predvsem za ohranjanje divjih opraševalcev. Travniki imajo tudi pomembno vlogo pri shranjevanju ogljika, kar prispeva k zmanjšanju koncentracije toplogrednih plinov v ozračju. Še posebej na strmih suhih travnikih je pomembno, da imajo rastline dobro razvit koreninski sistem, saj ta zadržuje zemljo in s tem zmanjšuje erozijo tal. Korenine rastlin tudi uspešno preprečujejo vodno erozijo. Predvsem ekstenzivni travniki so dokaj odporni na sušo. Ohranjanje in trajnostno upravljanje trajnih travnikov je torej ključno za varovanje okolja, ohranjanje biotske pestrosti in blaženje vplivov podnebnih sprememb.

Ekstenzivne travnike na eni strani ogroža intenzivnejša kmetijska pridelava, na drugi strani pa opuščanje rabe in s tem zaraščanje površin. Če je v gospodarjenju na travnikih vključeno obilno gnojenje, pogosta košnja, nenadzorovana paša ali dosejevanje travnikov z intenzivnimi travnimi mešanici, taka površina ne bo več predstavljala naravovarstveno pomembnega travnika saj rastline nimajo možnosti, da cvetijo in odvržejo seme. Travniki, ki se nahajajo na s hranili skromno založenih tleh in strmih površinah, bi morali biti za ohranjanje biotske raznovrstnosti pokošeni vsaj enkrat letno. V nasprotnem primeru pride do zaraščanja in izgube habitata. Na vrstno raznolikost negativno vplivajo tudi površine, ki jih zaradi neuporabe začnejo preraščati invazivne tujerodne vrste.

Slika 1: Polsuho travniče s turško deteljo, v ozadju Donačka gora (Foto: Projekt LIFE TO GRASSLANDS)

Suhi in polsuhi travniki predstavljajo zelo raznolik ekosistem z visoko biotsko raznovrstnostjo, saj lahko na enem kvadratnem metru najdemo tudi do 80 različnih rastlinskih in živalskih vrst. Včasih so bili eden najbolj razširjenih habitatov, sedaj pa so v močnem upadanju. Za suhe travnike so značilna plitva, s hranili slabše založena tla večinoma na karbonatni ali silikatni geološki podlagi. Pogosto se pojavljajo na krasu in na strmih prisojnih pobočjih po Sloveniji. Ponekod se za njih uporabljajo izrazi senožeti oz. košenice. Predvsem tam, kjer se travniki nahajajo na velikih strminah oz. so oddaljeni od kmetijskega gospodarstva, prihaja pogosto do zaraščanja.

Večinoma gre za eno do dvokosne travnike, ki jih kmetije ne gnojijo ali pa so gnojene le občasno. Travnina ruša je zaradi skromne podlage redkejša in pogosto neskljenjena. Rast rastlinskih vrst je slabša, donosi krme pa so majhni in slabe krmne vrednosti za prehrano živali. Še posebej na velikih strminah so močno podvrženi sušam. Večina teh travnikov ima zelo veliko biotsko raznovrstnost. Na njih se pojavljajo značilne rastline, kot so pokončna stoklasa, navadna migalica, sinjezeleni, nizki in pomladanski šaš, skalna glota, gorska detelja, škrlatnordeča detelja, pravi ranjak, travniška kadulja, materina dušica, srednji trpotec, navadna tavžentroža, gorski silj, navadni glavinec, navadni kosmatinec in druge. Na njih pa najdemo tudi različne divje orhideje ali kukavičevke.

Habitatni tipi na suhih travniščih

Habitatni tip je biotopsko ali biotsko značilna in prostorsko zaključena enota ekosistema, katerega ohranjanje v ugodnem stanju prispeva k ohranjanju ekosistemov. Spremljanje stanja habitatnih tipov se nanaša zlasti na:

- obseg naravne razširjenosti ter velikost površine, ki jo habitatni tip pokriva,
- stanje ohranjenosti specifične strukture habitatnega tipa,
- potek naravnih procesov ali izvajanje rabe, ki pogojuje habitatni tip,
- stanje rastlinskih in živalskih vrst, ki so značilne za habitatni tip.

Naravovarstveno pomembni habitatni tipi suhih in polysuhih travnikov so:

<p>Vzhodna submediteranska suha travišča (<i>Scorzoneretalia villosae</i>) (62A0)</p>	 <p>Slika 2: Vzhodno submediteransko suho travišče (<i>Scorzoneretalia villosae</i>) v Slovenski Istri (Foto: Vinko Treven)</p>
<p>Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (<i>Festuco Brometalia</i>) (*pomembna rastišča kukavičevk) (6210)</p>	 <p>Slika 3: Značilnice polysuhega travišča v Haložah: pokončna stoklasa, piramidasti pilovec in vrbovolistni primožek (Foto: Projekt LIFE TO GRASSLANDS)</p>

Vrstno bogata travišča s prevladujočim navadnim volkom (*Nardus stricta*) na silikatnih tleh v montanskem pasu (in submontanskem pasu v celinskem delu Evrope) (6230)

Slika 4; Travniki z arniko na Pohorju (Foto: Projekt LIFE TO GRASSLANDS)

Vzhodna submediteranska suha travišča

Razvila so se na naravnih rastiščih bukovih in hrastovih gozdov, predvsem na apnencih, dolomitih in flišu. Nastala so kot posledica ekstenzivne rabe. V Sloveniji se pojavljajo v submediteranskem območju, kjer je ta tip travnikov včasih prevladoval, sedaj pa se pojavlja le še na 1 – 5 % površin. Ogroža jih predvsem opuščanje kmetijske rabe, vendar je na območjih, kjer je vetrovno oz. skalovito zaraščanje počasnejše.

Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh

Gre za ekstenzivne travnike in pašnike na apnencih oz. dolomitih, redkeje na flišu ali kisljih peščenih podlagah. Danes predstavlja na območju Slovenije redek habitat, ki nudi življenjski prostor mnogim ogroženim vrstam in ki je hkrati prioriteten habitatni tip po Direktivi o habitatih, če na njem rastejo kukavičevke ali divje orhideje. Po poročanju 17. člena Direktive o habitatih iz leta 2013 in leta 2019 je habitatni tip HT 6210(*) v slabem stanju (ocena U2 – neugodno-slabo stanje) in glede na kratkoročni trend je ta habitatni tip v upadanju.

Rastišča tega habitatnega tipa so suha, svetla in topla, pogosto na strmih južnih pobočjih, z značilno nizko in redko travno rušo. Podlaga je večinoma nevtralna ali rahlo bazična, revna s hranili. Takšni travniki so značilni za gričevnata območja. Za njih so značilne divje orhideje oz. kukavičevke. V vzhodni Sloveniji jih najdemo na gričevnatih predelih Haloz in v Posavskem hribovju z najvišjim vrhom Kumom. Prav tako so manjša, a s stališča ohranjanja biotske pestrosti dragocena območja suhih in ploskih travišč (košenice) sredi gozdnatih Gorjancev s planoto Radoha. Najdemo jih še na Goričkem, Kozjanskem, v Beli krajini, Polhograjskem hribovju in še kje. Suha travišča so med najbolj ogroženimi življenjskimi prostori v Sloveniji.

Slika 5: Suhi travniki na gričevnatem območju Haloz (Foto: Jelka Brdnik)

Vrstno bogata travišča s prevladujočim navadnim volkom

Najdemo jih na kisljih, revnih tleh. V Sloveniji se nahajajo predvsem v montanskem in gornjem montanskem pasu na silikatni podlagi (Karavanke, Julijske Alpe, Pohorje...). Nastali so kot posledica tradicionalne kmetijske rabe s pašo in košnjo na primarno gozdnem rastišču, zato so ob opuščanju rabe še posebej podvržena zaraščanju. Travnica ruša je nizka, zaradi kisljih tal je prevladujoča rastlinska vrsta navadni volk. Gre za habitatni tip na območju Evropske unije, za katerega obstaja nevarnost, da izgine.

Dejavniki ogrožanja suhih travišč

Z upadanjem biotske raznovrstnosti v kmetijski krajini se srečujemo že nekaj desetletij in Slovenija kot evropska država z izjemno visoko biotsko pestrostjo ima v smislu ohranjanja le-te še posebej pomembno vlogo in odgovornost. Ekstenzivna travišča so tako na evropski kot na državni ravni med najbolj ogroženimi življenjskimi prostori.

Grožnje ohranjanju suhih travišč:

- povprečna starost nosilcev kmetij, ki obdelujejo suhe travnike se veča;
- opuščanje rabe in zaraščanje;
- neustrezno upravljanje (intenzivna raba);
- lastniška razdrobljenost zemljišč;
- opuščanje rabe travniških visokodebelnih sadovnjakov;
- erozija;
- nizka raven zavesti o pomenu in ohranjanju suhih travišč;
- turizem.

Slika 6: Ekstenzivni travniški sadovnjak na suhem travniku (Foto: Jelka Brdnik)

Zaradi strmih pobočij je marsikje edina možnost spravila krme s suhih travnikov z ročno košnjo ali košnjo s strižno kosilnico. Zaradi pomanjkanja delovne sile na kmetijah, neekonomičnosti kmetijske pridelave na takšnih površinah, pogosto tudi oddaljenosti travnikov od kmetije, so taki travniki podvrženi opuščanju in posledično zaraščanju površin. Prisotnost različnih dreves in grmičevja na travniških površinah sicer pozitivno vpliva na biotsko pestrost, pri premočnem zaraščanju pa se kaže negativni vpliv.

Slika 7: Zaraščanje v Halozah (Foto: Jelka Brdnik)

Slika 8: Intenzivni travnik (Foto: Jelka Brdnik)

V preteklosti je bila večina suhih travnikov obdelana izključno s košnjo oz. košnjo in občasno pašo v jeseni, sedaj pa se je obdelava takšnih površin pogosto spremenila v celoletno pašno rabo, še posebej v primerih, če se strmi suhi travniki nahajajo v bližini kmetije. Ob večjih obremenitvah z živalmi na pašniku prihaja pogosto do pregaženosti in poškodovanosti travne ruše. Kjer obstaja možnost strojne obdelave pa prihaja do intenzifikacije površin in s tem do obilnejšega gnojenja in pogostejših košenj, kar vodi v izgubo biotske pestrosti.

Slika 9: Pašna raba suhega travnika v Halozah (Foto: Jelka Brdnik)

Pri ohranjanju suhih travišč se pogosto kaže negativni vpliv turizma. Eden od takšnih primerov je ohranjanje velikonočnice na Boču. Na rastiščih v Boletini pri Ponikvi in na Boču je v času cvetenja velikonočnica prava turistična atrakcija. Žal pa vedenje obiskovalcev ni vedno ustrezno za ohranjanje rastline. Še posebej v preteklosti so obiskovalci v želji po fotografiranju marsikatero rastlino znotraj rastišča poteptali. Pogosto so rastline tudi izkopavali in jo presajali na vrt. Zaradi zelo specifičnih pogojev, ki jih velikonočnica potrebuje za rast, izkopane rastline nimajo možnosti preživetja izven rastišča v naravi.

Ohranjanje ogroženih habitatnih tipov

Ohranjanje habitatnih tipov v ugodnem stanju je ključnega pomena za ohranjanje biotske pestrosti in prispeva k ohranjanju ekosistemov. Biotska pestrost se v naravi ohranja z ohranjanjem naravnega ravnovesja. Naravno ravnovesje je porušeno, ko nek poseg zmanjša ali uniči strukturo življenjske združbe rastlinskih in živalskih vrst, poškoduje ali uniči njihove habitate oziroma delovanje in povezanost ekosistemov.

Ukrepi, ki pripomorejo k ohranjanju ogroženih habitatnih tipov so:

- Zaščita območij: Ustanavljanje zavarovanih območij, kot so narodni, regijski ali krajinski parki, naravni rezervati in ekološko pomembna območja, je ključnega pomena za ohranjanje najbolj ogroženih habitatnih tipov. Varovanje teh območij je določeno v Zakonu o ohranjanju narave.
- Uporaba trajnostnih kmetijskih praks: Spodbujanje kmetijskih praks, ki ohranjajo habitatne tipe, kot so ekstenzivna paša, ročna košnja, brez gnojenja, mulčenja ali siliranja ter spreminjanja travnikov v druge kmetijske ali nekmetijske rabe.

- Obnova habitatov: Če so habitatni tipi že degradirani, je lahko obnova ključna za njihovo ponovno vzpostavitev. To lahko vključuje obnovo tal, ponovno uvajanje avtohtonih rastlinskih vrst in ponovno vzpostavitev naravnih procesov.
- Nadzor invazivnih vrst: Invazivne tujerodne rastlinske vrste negativno vplivajo na habitatne tipe suhih travnišč, saj konkurirajo avtohtoni vegetaciji. Zato je pomembno spremljati in nadzirati invazivne vrste ter preprečevati njihovo širjenje.
- Izobraževanje in ozaveščanje: Ozaveščanje širše in lokalne skupnosti o pomenu ohranjanja habitatnih tipov in njihovih ekosistemskih storitev pripomore k ohranjanju narave in spodbujanju trajnostnih praks.
- Sodelovanje z lokalnimi skupnostmi: Vključevanje lokalnih skupnosti v proces odločanja in upravljanja z habitatnimi tipi lahko prispeva k dolgoročni ohranitvi teh območij.

Najpogostejše značilnice suhih travnišč

<p><u>Travniška kadulja</u> raste na suhih, pustih (s hranili siromašnih) tleh, s soncem osvetljenih površinah travnikov ter pašnikov. Listi in cvetovi imajo zdravilne lastnosti in se jih uporablja podobno kot žajbelj. Je zeljnata trajnica. Večinoma cveti od maja do julija, vendar je možno tudi jesensko cvetenje. V Sloveniji je zelo pogosta in splošno razširjena vrsta.</p>	 <p>Branko Bakan © 2020</p> <p>Slika 10: Travniška kadulja (Foto: Branko Bakan)</p>
<p><u>Navadna migalica</u> je trajnica, ki raste v šopih. Ima značilne storžke v obliki solz, po katerih je dobila tudi domače ime solzice ali Marijine solze. Cveti od maja do avgusta. Zaradi dobre prilagodljivosti dobro uspeva v različnih travniških združbah na ekstenzivnih površinah. V preteklosti je bila pogosta trava slovenskih travnikov, danes pa zaradi gnojenja počasi izginja.</p>	 <p>NAVADNA MIGALICA ALI SOLZICE</p> <p>Slika 11: Navadna migalica (Foto: Monika Podgorelec)</p>

Pokončna stoklasa je značilna vrsta suhih in ploskih travnikov, ki raste v gostih rušah, včasih s podzemnimi pritlikami. V višino doseže do 100 cm. Cveti od maja do julija. Najdemo jo na prisojnih legah na tleh, ki so bogata s karbonati, z ostalimi hranili pa so siromašna. Korenine požene pol metra globoko, zato na strmih rastiščih uspešno utrjuje tla pred erozijo. Po kvaliteti spada med dobre do srednje dobre vrste trav, vendar so pridelki količinsko skromni.

Slika 12: Pokončna stoklasa (Foto: Monika Podgorelec)

Vrbovolistni primožek raste na pustih svežih tleh s srednjo količino humusa na bazični podlagi. Je pokončna, 15 do 70 cm visoka trajnica. Najraje uspeva na prisojnih legah, kjer dobi dovolj svetlobe za rast. Cveti od junija do septembra. Je ena najpogostejših in splošno razširjenih rastlinskih vrst pri nas, redkeje je le na severovzhodu Slovenije. Redna košnja ga uničuje, več ga najdemo na pašnikih, kjer se ga živina izogiba zaradi trdih in delno dlakavih listov.

Slika 13: Vrbovolistni primožek (Foto: Projekt LIFE TO GRASSLANDS)

Turška detelja spada v družino metuljnic. Je zeljnata trajnica, katere nadzemni deli pozimi propadejo. V višino doseže do 80 cm. Raste na soncu izpostavljenih mestih, predvsem na pustih tleh. Dobro uspeva na apnenčastih tleh in prenaša tako sušo kot nižje temperature. Lahko cveti trikrat letno od maja do avgusta.

<p><u>Materina dušica</u> je rušnata trajnica, visoka 5 – 20 cm. Njeni eliptični listi vsebujejo eterična olja, zaradi katerih ima močan prijeten vonj. Uspeva na izrazito sončnih in toplejših travniških s slabše sklenjeno travno rušo, na plitvih slabo rodovitnih tleh z nevtralnno reakcijo. Je zdravilna rastlina, njene učinkovine se uporabljajo pri boleznih dihal, želodčnih in živčnih težavah.</p>	<p>Slika 14: Navadna turška detelja (Foto: Branko Bakan)</p> <p>Slika 15: Materina dušica (Foto: Monika Podgorelec)</p>
<p><u>Čopasta grebenuša</u> je grmičasta zeljnata trajnica. V višino zraste od 15 do 30 cm. Raste na sončnih legah, kjer so tla dobro odcedna. Je pogosta rastlina suhih ekstenzivnih travnikov, najdemo pa jo tudi na sončnih gozdnih robovih in kamnitih mestih. Cveti od maja do julija. Cvetovi so večinoma škrlatnordeči, redkeje modri ali beli. Privlačni so za večje opraševalce, kot so čebele in čmrlji.</p>	 <p>Branko Bakan © 2020</p> <p>Slika 16: Čopasta grebenuša (Foto: Branko Bakan)</p>
<p><u>Gorska detelja</u> spada v družino metuljnic. Je trajnica s pokončnim dlakavim stebлом, ki zraste v višino do 60 cm, ima debelo olesenelo koreniko. Dobro uspeva na pustih suhih bazičnih tleh na svetlih legah. Cveti od maja do avgusta. Najbolj je razširjena v hribovitih predelih Slovenije, vendar jo najdemo tudi drugod po Sloveniji na nižjih suhih ekstenzivnih travnikih. Na gnojenih travnikih počasi izgine.</p>	 <p>Branko Bakan © 2020</p> <p>Slika 17: Gorska detelja (Foto: Branko Bakan)</p>

Mala strašnica spada v družino rožnic. Je pogosto šopasto razrasla trajnica s pritlično listno rozeto. Cvetovi so drobni, zeleni do rdečkasti. V višino zraste od 15 do 50 cm. Pojavlja se na suhih traviščih ter na kamnitih ali peščenih sončnih mestih. Vrsta ni ogrožena. Mladi listi so primerni za uporabo v solatah. Ima tudi zdravilne učinke, čaj iz listov in cvetov naj bi deloval zoper diarejo.

Slika 18: Mala strašnica (Foto: Branko Bakan)

Srednji trpotec je trajnica, ki spada v družino trpotčevk. V višino zraste od 10 do 45 cm. V Sloveniji je splošno razširjen, pojavlja se na suhih ali ploskih ekstenzivnih travnikih, cestnih robovih ter peščenih in skalnih rastiščih. Cveti od junija do septembra. Vrsta ni ogrožena. Mladi listi so primerni za solate ali prikuhe.

Slika 19: Srednji trpotec (Foto: Branko Bakan)

Velikonočnica sicer ni pogosta rastlina suhih travnikov v Sloveniji. Je namreč ena redkih predstavnic značilnih stepskih rastlin pri nas. Je trajnica z navpično koreniko iz katere izrašča listna rozeta in eno ali več stebel s cvetovi. Sodi v rod kosmatincev. Ime je dobila po prazniku velike noči, saj se cvetovi pojavijo zgodaj spomladi. Najboljši pogoji za njeno rast so ekstenzivna, sončna, kamnita in suha travišča na apnenčastih ali prodnatih tleh.

Slika 20: Velikonočnica (Foto: Matej Petkovšek)

Divje orhideje ali kukavičevke

Divje orhideje ali kukavičevke ne najdemo na okenskih policah, ampak v naravi. So dokaj redke, zato sodijo med ogrožene rastline. V Sloveniji uspeva po podatkih iz leta 2015 kar 79 vrst in podvrst divjih orhidej. Najdemo jih na suhih negnojenih travnikih, po svetlih gozdovih, v alpah, na mokriščih in nizkih barjih. Cvetijo večinoma od marca do septembra, odvisno od vrste in lokacije. Vse kukavičevke v Sloveniji so zavarovane, zato je pomembno, da ohranjamo njihove habitate in jih ne pobiramo iz narave.

					
NAVADNA KUKAVICA (tudi bele barve)	ZVEZDNATA KUKAVICA	TRIZOBA KUKAVICA	PIRAMIDASTI PILOVEC	NAVADNI KUKOVIČNIK	JADRANSKA SMRDLJIVA KUKAVICA
					
BEZGOVA PRSTASTA KUKAVICA	BLEDA KUKAVICA	OSJELIKO MAČJE U	ČMRLJELIKO MAČJE UHO	ČEBELJELIKO MAČJE UHO	JAJČASTOLISTNI MUHOVNIK

Slika 21: Najpogostejše vrste divjih orhidej na suhih traviščih (Foto: Monika Podgorelec, Matej Simič (bezgova prstasta kukavica), Aleksander Koren (bleda kukavica))

Negativne značilnice

Lepljiva kadulja se pogosto pojavlja na površinah suhih travišč s preveč intenzivno pašo. Zapolni namreč prazna mesta, ki nastanejo zaradi pregaženosti. Živina je ne poje, saj ima neprijeten vonj.

Navadni regrat se pojavlja na močnejše gnojnih in intenzivneje košenih travnikih. Če se začne pojavljati na suhih travnikih je to pokazatelj preveč založenih tal.

Navadna glota je razširjena vrsta v večjem delu Slovenije. Značilna je za travnike v opuščanju ali že zaraščajoče površine.

Slika 22: Lepljiva kadulja, navadni regrat in navadna glota (Foto: Branko Bakan)

Uveljavljanje plačil za suhe travnike

Lastniki suhih travnikov lahko v sklopu intervencij kmetijske politike za leto 2024 uveljavljajo plačila za različne intervencije za okoljske in podnebne obveznosti (KOPOP), katerih namen je podpiranje kmetijstva in spodbujanju nadstandardnih sonaravnih praks, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine.

V poštev med drugim pridejo:

- Operacija BK.1 Posebni traviščni habitati (HAB)
- Operacija BK.2 Traviščni habitati metuljev (MET)
- Operacija BK. 13 Planinska paša (PP)
- Operacija BK 15. Ohranjanje suhih travišč (SUHA_TRAV) – vstop bo mogoč v letu 2025!

Prav tako lahko izvajajo nekatere intervencije iz seznama intervencij za sheme za podnebje in okolje (SOPO), na primer INP 8.01 Ekstenzivno travinje – EKST, od leta 2024 dalje pa lahko nosilci KMG, ki imajo kmetijska zemljišča na območjih Natura 2000, vstopijo tudi v intervencijo IRP 23 Habitadni tipi in vrste na območjih Natura 2000

(HTV), ki jo je mogoče uveljavljati na območjih Ljubljansko barje, Planinsko polje in Goričko.

Lastniki suhih travnikov se morajo pred vstopom v katerokoli intervencijo natančno seznaniti z zahtevami in pogoji za izvajanje le-te!

Nekateri sedanji in pretekli projekti, ki se nanašajo na ohranjanje suhih travišč na območju Haloze in Goričko:

- LIFE TO GRASSLANDS - Projekt Ohranjanje in upravljanje suhih travišč v Vzhodni Sloveniji je bil namenjen vzpostavitvi ugodnega stanja in zagotavljanju dolgoročnega ohranjanja suhih travišč ter nanje vezanih rastlinskih in živalskih vrst na štirih območjih: Haloze, Pohorje, Kum in Gorjanci-Radoha.
- Projekt EIP: Kmetovanje za ohranjanje vrstno pestrih travišč s prenosom znanja na kmeta - Glavni cilj projekta je v praksi na vsaj sedmih izbranih kmetijskih gospodarstvih in dveh dodatnih lokacijah travišč testno preizkusiti možnost izvajanja rezultatsko usmerjenega ukrepa za vrstno pestra travišča.
- LIFE-IP NATURA.SI – Ključni cilj projekta je izboljšanje upravljanja in izvajanja Programa upravljanja območij Natura 2000. Projekt ima tudi štiri specifične cilje, ki so vezani na izvedbo konkretnih akcij varstva narave na terenu, na izboljšanje upravljanja Nature 2000, na izboljšanje vedenja o posameznih vrstah ter na izboljšanje komuniciranja. Del ukrepov izboljšanja stanja ohranjenosti izbranih vrst in habitatnih tipov se nanaša na nahajališče Velikonočnice na Boču.
- LIFE FOR SEEDS - V projektu nameravajo shraniti 12.000 vzorcev semen (akcesij) vsaj 300 vrst rastlin s habitatnih tipov suhih travišč, volkovi in presihajočih jezer. Semena bodo nabirali na 21 območjih Natura 2000, ki so bila izbrana tako, da pokrivajo celotno Slovenijo, kar bo zagotovilo veliko genetsko pestrost.
- Gorička krajina - Naravovarstveni projekt je bil namenjen izboljšanju življenjskih pogojev za 10 živalskih vrst in izboljšanju stanja 3 tipov travnikov z izvajanjem ukrepov varstva na izbranih delih narave v kulturni krajini.

Literatura je na voljo pri avtorici.